

**ВИКЛАДАННЯ ОТОРИНОЛАРИНГОЛОГІЇ ЛІКАРЯМ-ІНТЕРНАМ
ЗА ФАХОМ „ЗАГАЛЬНА ПРАКТИКА-СІМЕЙНА МЕДИЦИНА”
І „МЕДИЦИНА НЕВІДКЛАДНИХ СТАНІВ”**

*Каф. оториноларингології (зав. – Засл. діяч науки і техніки України,
проф. Ю.В. Мітін) Нац. мед. ун-ту ім. О.О. Богомольця*

17 травня 2006 р. в санаторії „Місхор”(АР Крим) відбулася нарада завідувачів кафедр оториноларингології медичних вузів України. Порядок денний був наступним:

1. Викладання оториноларингології лікарям-інтернам за фахом „загальна практика – сімейна медицина” і „медицина невідкладних станів” – Засл. діяч науки і техніки України, проф. Ю.В. Мітін, доц. В.М. Васильєв.

2. Обговорення доповіді. Виступи завідувачів кафедр.

3. Затвердження проекту навчальної програми з оториноларингології для студентів медичних вузів України III-IV рівнів акредитації, створеного у відповідності з положеннями Болонського процесу (відповідальні – проф. Ю.В. Мітін, доц. В.М. Васильєв, проф. С.М. Пухлик).

4. Інформація про роботу над „Руководством по оториноларингологии для врачей”.

5. Прийняття рішення наради завідувачів кафедр оториноларингології України.

Програмну доповідь „Викладання оториноларингології лікарям-інтернам за фахом „загальна практика – сімейна медицина” і „медицина невідкладних станів” зробили проф. Ю.В. Мітін і доц. В.М. Васильєв.

Згідно з наказом МОЗ України №50, ще у 1996 р. були введені спеціальності лікарів-інтернів – «загальна практика – сімейна медицина» та «медицина невідкладних станів». При підготовці цих спеціалістів для викладання оториноларингології в існуючій програмі відводиться 36 год. На жаль, ми, як опорна кафедра, не були за-

прошені і не приймали участі в складанні даної програми і вважаємо, що ці 36 годин, які ми отримали, є недостатніми для того, щоб навчити майбутніх лікарів цього фаху діагностувати та лікувати захворювання ЛОР-органів, в той час як в повсякденній практичній роботі лікаря загальної практики (чи дільничного лікаря – як їх раніше називали) ЛОР-патологія має значно більшу питому вагу, бо ми проводимо лікування при хворобах, які займають перші місця по розповсюженості серед захворювань людини.

Але, з другого боку, отримавши ці години для роботи з інтернами, ми трошки покращили загальну погодинну та кадрову ситуацію в нинішньому 2005-2006 навчальному році, коли були відсутні лікарі-інтерни за спеціальністю «оториноларингологія».

Методика викладання хвороб вуха, горла і носа для лікарів-інтернів цих нових спеціальностей має свої особливості. Вони полягають, насамперед, в недостатній кількості навчальних годин. Якщо для студентів медичних факультетів ми маємо нині 52-54 години, які до того ж розкладаються на цілий семестр і мають навчальний «ознайомлювальний» характер, то провести повноцінну лікарську підготовку за такий короткий строк практично неможливо. Тому ми повинні розробити методику викладання і визначити перелік теоретичних знань і практичних навичок, якими інтерн може опанувати за цей час і ефективно використати отримані знання в майбутній практичній діяльності.

При цьому необхідно врахувати, що загальний середній рівень знань з оториноларингології випускників медичних ВУЗів є

дуже низьким і зовсім недостатнім для лікарської діяльності. Зрізи знань, які ми проводили серед цього контингенту, показав, що люди з лікарським дипломом мають не систематизовані, поверхневі знання про діагностику та лікування ЛОР-хвороб і зовсім незадовільні знання з анатомії і фізіології та методів дослідження ЛОР-органів.

Тому завдання, яке стоїть перед нами при виконанні цієї роботи, досить складне і полягає в тому, що за такий короткий строк навчання ми повинні відновити уявлення інтернів з основних теоретичних положень дисципліни і навчити їх виявляти, діагностувати та лікувати найпоширеніші захворювання ЛОР-органів.

Відповідного узагальненого типового методичного забезпечення у нас немає. Хоча слід зазначити, що, незважаючи на короткий строк, 8 ЛОР-кафедр України, отримавши цих інтернів, самостійно створили відповідні методичні розробки для проведення лекцій, практичних занять та семінарів. Нами, опорною кафедрою, теж розроблені і підготовлені до друку відповідні методичні розробки. Ми назвали їх «Навчально-методичне керівництво для лікарів-інтернів сімейної медицини і невідкладних станів». В теперішній час ми проводимо підготовку цього керівництва до видання.

Особливістю наших методичних розробок є те, що ми не тільки виклали методичні розробки до проведення лекцій, практичних занять та семінарів і зробили щоденний розклад цієї роботи, який ми вам продемонструємо, але й супроводили ці методичні розробки широким коментарем всіх висвітлених питань. Тобто ми врахували, що переважна більшість інтернів, які приходять на кафедру, зовсім не мають ніяких підручників для вивчення дисципліни. Тому заплановане нами методичне керівництво є по суті і коротким підручником з оториноларингології для лікарів-інтернів.

Нині загальне число лікарів-інтернів з названих спеціальностей складає на Україні 995 (табл. 1). Зрозуміло, що ці цифри в різних ВУЗах і регіонах є досить різними, що пов'язано з багатьма особливостями місцевого характеру.

Але, незважаючи на це, ми повинні з вами уніфікувати методичні підходи з тим,

щоб у всіх ВУЗах лікарі-інтерни цього фаху отримували більш-менш однакові знання з оториноларингології.

Згідно з існуючою програмою тематики лекцій, практичних занять і семінарів, їх погодинний розподіл опорна кафедра пропонує зробити наступним чином (табл. 2, 3).

Відомо, що кожен ВНЗ має право змінювати до 15% навчальних питань і деталізувати їх з врахуванням тематичної спрямованості кафедри. Але головні проблемні питання повинні бути уніфікованими, спільними для всіх кафедр.

Нижче ми наводимо коротку характеристику особливостей даної роботи на кожній з кафедр.

Дніпропетровськ. Одним з перших відгукнувся на нашу анкету проф. В.В. Березнюк. На ЛОР-кафедрі Дніпропетровської МА в цьому навчальному році навчається 120 інтернів з названої спеціальності. Свою роботу кафедра спланувала таким чином: лекції – 2 год, практичні заняття 24 год, семінари – 5,5, самостійна робота інтернів – 4,5. Всього 36 год. Лекція присвячена актуальності вивчення оториноларингології для практичної роботи лікарів загальної практики. На практичних заняттях розбираються питання методів дослідження ЛОР-органів та їх запальних захворювань. Семінарські заняття відведені для вивчення невідкладних станів в оториноларингології.

Питання для самостійного вивчення дисципліни охоплюють проблеми, які не ввійшли в попередній перелік, але частково повторюють тематику практичних занять. З нашого погляду, за браком часу, слід чітко розподілити питання лекцій, практичних занять, семінарів, щоб вони не повторювались.

На кафедрі створені методичні розробки до лекцій, практичних занять та семінарів з повним комплектом відповідних складових елементів.

Крім того, представлено оригінальний «сценарний план» ділової гри за темою: «Невідкладна допомога хворому з носовою кровотечею».

Донецьк і Львів. На ЛОР-кафедрах Донецького і Львівського мед. університетів в цьому навчальному році цикли з лікарями-інтернами не проводились.

Таблиця 1

Особливості проведення педпроцесу на ЛОР-кафедрах мед. ВУЗів України
з лікарями-інтернами за спеціальністю «загальна практика – сімейна медицина»
та «медицина невідкладних станів»

№ п/п	Назва ВУЗу	Число інтернів	Навчальний план						Методичне забезпечення
			лекції	практичні заняття	семінари	самостійна робота	всього годин		
							СМ	МНС	
1	Дніпропетровська МА	120	2	24	5,5	4,5	36	36	+
2	Донецький ДМУ ім. М. Горького	-	-	-	-	-	-	-	-
3	Вінницький НМУ ім. М. Пирогова	103	8	10	17		35	21	-
		(МНС)6	4	11	6			21	
4	Запорізький МУ	(СМ) 7	10	20	5		35		-
5	Івано-Франківська ДМУ	73	8	18		10	36		+
6	НМУ ім. О.О. Богомольця	(СМ) 127	10	20	6		36		
		(МНС) 36	10	20	6		36		+
7	Луганський ДМУ	100	20	8	4	-	32	12	-
8	Львівський НМУ	-	2	26	8	-	36	-	-
9	Одеський ДМУ	35	10	16	12	-	38		+
10	УМСА (м. Полтава)	14	6	24	6	-	36		+
11	Кримський ДМУ ім. С.І. Георгієвського	42	8	18	10	-	36		-
12	Сумський ДМУ	14	8	18	10	-	36		-
13	Тернопільська державна медична академія ім. І.Я. Горбачевського	90	8	18	10	-	36		+
14	Ужгородський дер- жавний університет, мед. факультет	108	8	18	10	-	36		-
15	Харківський ДМУ	110	2	28	6		36		+
16	Буковинська медична академія (м. Чернівці)	10	6	20	2		28		+
	Всього	995							

Таблиця 2

Теми занять по днях

Дні	Тема занять
1	Методи дослідження вуха. Захворювання вуха: зовнішній отит, сірчана пробка, гострий гнійний середній отит. Мастоїдит.
2	Захворювання вуха: хронічний гнійний середній отит, лабіринтит, отогенні внутрішньочерепні ускладнення..
3	Методи дослідження і захворювання носа та приносних пазух.
4	Методи дослідження та захворювання глотки
5	Методи дослідження та захворювання гортані
6	Невідкладні стани. Травми, кровотечі, сторонні тіла ЛОР-органів. Пухлини та інфекційні гранульоми ЛОР-органів.

Таблиця 3

Щоденний тематичний план лекцій, практичних занять і семінарів для лікарів-інтернів сімейної медицини та невідкладних станів

День	Лекції	Години	Практичні заняття	Години	Семінари	Години	Залік
1	1. Клінічна анатомія і фізіологія зовнішнього, середнього та внутрішнього вуха. Методи дослідження слухового аналізатора. 2. Клінічна анатомія, фізіологія, методи дослідження вестибулярного аналізатора.	1 1	Методика і техніка ендоскопічного дослідження ЛОР-органів. Захворювання вуха: сірчана пробка, зовнішній отит, отематома.	2	Захворювання вуха: гострий гнійний середній отит, мастоїдит.	2	
2	1. Хронічне гнійне запалення середнього вуха, етіологія, патогенез, класифікація, обов'язкові ознаки, клініка. Лабіринтит: класифікація, клініка.. 2. Отогенні внутрішньочерепні ускладнення.	1 1	Консервативні та хірургічні методи лікування при хронічних гнійних отитах та лабіринтиті.	2	Негнійні захворювання вуха.	2	
3	1. Гострі і хронічні синусити. 2. Риногенні орбітальні та внутрішньочерепні ускладнення.	1 1	Клінічна анатомія, фізіологія і методи дослідження носа та приносних пазух. Захворювання носа: гострий риніт, фурункул носа, гематома та абсцес носової перегородки.	2	Хронічні риніти, викривлення носової перегородки. Ощадливі ендоскопічні оперативні втручання при захворюваннях носа та приносних пазух.	2	
4	1. Анатомія та фізіологія лімфаденоїдного глоткового кільця. 2. . Класифікація тонзилітів. Ускладнення гострих тонзилітів.	1 1	1. Клінічна анатомія, фізіологія та методи дослідження глотки. 2. Захворювання глотки: гострий та хронічний фарингіт, ангіни, дифтерія глотки.	2	Захворювання глотки: хронічний тонзиліт, гіпертрофія піднебінних та глоткового мигдаликів..	2	
5	1. Стенози гортані. Конікотомія. Трахеостомія. Інтубація гортані. 2. Гострий ларинготрахеїт у дітей.	1 1	Клінічна анатомія, фізіологія та методи дослідження гортані, трахеї, бронхів і стравоходу. Гострі захворювання гортані: гострий ларингіт, гортанна ангіна, флегмонозний ларингіт, хондроперихондрит, дифтерія гортані.	2	Захворювання гортані: хронічний ларингіт, перидракові стани гортані.	2	
6	1. Пухлини ЛОР-органів. 2. Інфекційні гранульоми ЛОР-органів.	1 1	Травми, кровотечі з ЛОР-органів. Методи діагностики та надання ургентної ЛОР- допомоги при них.	2	Сторонні тіла стравоходу та верхніх дихальних шляхів.	1	1
Всього		12		12		11	1

Всього – 35 годин та залік – 1 година.

Вінниця. У Вінницькому Національному медичному університеті цього навчального року є 103 лікарів-інтерна за спеціальністю «сімейна медицина» і 6 лікарів за спеціальністю «медицина невідкладних станів». Тобто всього проходить навчання 109 інтернів. Як свідчить табл. 1, розподіл годин такий: «сімейна медицина» – лекцій – 8 год, практичних занять – 10, семінарів – 17, всього – 35 год. «Невідкладні стани» – 4, 11,6 год відповідно.

На кафедрі є відповідні тематичні плани і погодинний щоденний графік роботи. Методичного забезпечення кафедра не складала.

Запоріжжя. На ЛОР-кафедрі Запорізького ДМУ навчалось 7 лікарів-інтернів з означених спеціальностей. Тривалість циклу – 5 днів (36 годин). Щоденні заняття проводились таким чином: години – лекція, 4 години – практичне заняття, 1 година – семінар. Крім тематичних планів, на кафедрі створені «Алгоритми самостійного надання невідкладної допомоги лікарями-інтернами» з різних видів невідкладних ЛОР-станів: носова кровотеча, перелом кісток носа, сторонні тіла носа, глотки, зовнішнього слухового ходу, опіки глотки, паратонзиллярні абсцеси, отогематома, травми барабанної перетинки, перелом піраміди скроневої кістки. Позаяк самостійних методичних розробок кафедра не писала.

Івано-Франківськ. Професор В.І. Попович повідомив, що на базі ЛОР-кафедри Івано-Франківського медичного університету навчається 73 курсанти за спеціальністю «загальна практика – сімейна медицина» по 36-годинній програмі: лекцій – 8 год, практичних занять – 18, самостійної роботи – 10. Складні педагогічні тематичні плани, реальний перелік необхідних практичних навичок. Проводиться робота по написанню методичних розробок для інтернів та викладачів.

Київ. На ЛОР-кафедрі НМУ (м. Київ) протягом нинішнього навчального року проходять підготовку 127 лікарів-інтернів за спеціальністю «загальна практика – сімейна медицина» і 36 – «медицина невідкладних станів». Навчальний план для обох груп однаковий – 36 год (лекції – 12 год, практичні заняття – 12 год, семінари – 11,

залік – 1). Був складений щоденний план занять (табл. 3). В переліку практичних навичок ми виділяли основні та інформаційні, про які інтерн повинен мати чіткі уявлення.

До недоліків проведення цього педпроцесу слід віднести те, що на цикл занять деканатом з інтернатури направлялось одночасно 2, а то і 3 групи, в яких іноді було 7-8 курсантів.

Для повноцінного методичного забезпечення цієї ланки навчального процесу нами написано методичне керівництво. При підготовці його до друку ми врахуємо побажання і рекомендації всіх зав. кафедрами і, можливо, використаємо надіслані нам методичні рекомендації інших кафедр. Видання цього керівництва дозволить наблизити тематичні плани всіх кафедр, уніфікувати процес навчання лікарів-інтернів за спеціальністю «загальна практика сімейна медицина» та «медицина невідкладних станів» у всіх медичних вузах України.

Луганськ. На ЛОР-кафедрі Луганського медичного університету в 2004-2005 році навчалось 83 інтерни: «сімейна медицина» – 28 лікарів, 50 курсантів-терапевтів і 5 лікарів за спеціальністю «медицина невідкладних станів»; в нинішньому році – 100 інтернів (75, 20 та 5 відповідно). Лікарі-інтерни за спеціальністю «сімейна медицина» мали 32 год, курсанти-терапевти – 15 год, «медицина невідкладних станів» – 12 год.

Кафедра вважає за доцільне більшу частину відведеного часу приділяти лекціям (20 год), практичним заняттям – 8 год, семінарам – 4 год. Кафедра має відповідні тематичні плани, але методичне забезпечення поки що недостатнє.

Одеса. В Одеському ДМУ навчається 35 лікарів-інтернів за спеціальністю «сімейна медицина». Тривалість циклу – 1 тиждень (38 год, з яких на лекції відведено 10 год, на семінари – 12, на практичні заняття – 16). Педагогічний процес має повне методичне забезпечення.

Полтава. На ЛОР-кафедрі УМСА (м. Полтава) навчається 14 інтернів означеної спеціальності. Навчальний план наступний: лекції – 6 год, практичні заняття – 24, семінари – 6.

Крім відповідного методичного забез-

печення, кафедра опублікувала в 2005 р. «Методичні рекомендації щодо оволодіння практичними навичками для лікарів-інтернів з фаху «загальна практика - сімейна медицина», в яких викладені не тільки методи ендоскопічного дослідження ЛОР-органів, але й детально описані такі ургентні методики, як проведення передньої тампонади носа, розтину абсцесу глотки, видалення неускладнених сторонніх тіл з носа і вуха, надання невідкладної допомоги при травмах вуха, горла і носа.

Сімферополь. На кафедрі оториноларингології і офтальмології КДМУ (м. Сімферополь) в 2005-2006 навчальному році проходили підготовку 42 інтерни за спеціальністю «загальна практика – сімейна медицина». Навчальний план складає 36 год (лекції – 8 год, практичні заняття – 18, семінари – 10). Складні робочі тематичні плани всіх занять. Для методичного забезпечення цієї ланки пед. процесу кафедра використовує раніше видані методичні розробки та посібники.

Кафедра вважає, що строки навчання цієї категорії інтернів є крайне недостатніми і вивчення оториноларингології повинно займати не менше 6 тижнів, з них 2 – робота в поліклініці.

Суми. В Сумському мед. університеті навчається 14 лікарів-інтернів, навчальний план – 36 год, поділений згідно з існуючою програмою (8 год – лекції, 18 – практичні заняття, 10 – семінари). Тематичні плани розроблені. Спеціального методичного забезпечення кафедра не має.

Тернопіль. На ЛОР-кафедрі Тернопільського мед. університету у весняному семестрі навчається 90 лікарів-інтернів за спеціальністю «сімейна медицина» по типовому навчальному плану: лекції – 8 год, практичні заняття – 18, семінари – 10 (всього – 36). Тематичні плани складені згідно з програмою, методичне забезпечення повністю підготовлено.

Харків. На ЛОР-кафедрі Харківського ДМУ протягом семестру навчається 55 лікарів-інтернів. Лекція читається один раз (2 год) на цикл, практичні заняття – 28 год, семінари – 6 год. Тематичні плани лекцій, практичних занять і семінарів сформовані таким чином, що основна увага приділяється

ся запальним захворюванням ЛОР-органів і, особливо, ото- та риногенним внутрішньочерепним ускладненням.

Відповідні методичні рекомендації підготовлені до друку.

Чернівці. Кафедра ЛОР-хвороб в Буковинській медичній академії включає ще й курс дитячої хірургії та стоматології. Число інтернів зазначених спеціальностей – 10, тривалість циклу – 4 («сімейна медицина») та 3 дні («медицина невідкладних станів»). Погодинний графік роботи наступний: лекції – 6 год, практичні заняття – 20 год, семінар – 2 (всього – 28). Тематичні плани відповідають програмі, методичне забезпечення достатнє.

Ужгород. На курсі ЛОР-хвороб кафедри хірургічних дисциплін факультету післядипломної роботи Ужгородського Національного університету за спеціальністю „сімейна медицина” у 2004-2005 р. навчались 36 інтернів, в 2005-2006 р. – 108 інтернів.

Навчальний план відповідає програмі, розподіл відведених 36 год типовий: лекції – 8 год, практичні заняття – 18, семінари – 10.

Оцінка діяльності інтернів проводиться за щоденною 12 бальною кредитно-модульною системою. Методичне забезпечення готується.

Отже, якщо зробити підсумок, то в нинішньому навчальному році майже всі ЛОР-кафедри України мали велику кількість лікарів-інтернів за спеціальністю «загальна практика сімейна медицина» та «медицина невідкладних станів». В цілому їх число складає 995.

Кафедри планують і проводять пед-процес у відповідності з існуючою програмою. Навчальний план частіше всього складає 36 год. Розподіл годин відповідає існуючій програмі: лекції – 8-10 год, практичні заняття – 18-20 год, семінари – 6-10 годин. Тільки в Луганському ДМУ головна увага приділяється лекційному курсу (20 год).

Більшість керівників кафедр вважають, що для більш-менш повноцінної підготовки з оториноларингології лікарів загальної практики 36 год є явно недостатніми. Крім того, число інтернів в одній групі не повинно перевищувати 5-7 бо якщо їх буде

більше, це не дозволить освоїти навіть той невеликий перелік практичних навичок, які ми звичайно плануємо.

На нараді також було заслухано питання затвердження проекту навчальної програми з оториноларингології для студентів медичних вузів України III-IV рівнів акредитації у відповідності з положеннями Болонського процесу. В зв'язку з цим всім завідувачам були вручені електронні варіанти даної програми. Проект навчальної програми членами наради був ухвалений.

Рішення

Наради завідувачів ЛОР- кафедр та ЛОР- курсів мед. вузів України від 17.05.06

Заслухавши і обговоривши доповідь проф. Ю.В. Мітіна та доц. В.М. Васильєва «Викладання оториноларингології лікарям-інтернам за спеціальністю „загальна практика-сімейна медицина” та „медицина невідкладних станів”, нарада завідувачів ЛОР-кафедр та ЛОР- курсів мед. вузів України констатує, що в 2005-2006 навчальному році на всіх кафедрах оториноларингології розпочалася інтенсивна робота по навчанню інтернів зазначених спеціальностей. Співробітники кафедр успішно виконують великий об'єм роботи. В той же час слід зазначити, що на більшості кафедр відсутнє або складне не повністю навчально-методичне забезпечення цієї ланки педпроцесу. З метою покращання та уніфікації викладення оториноларингології лікарям-інтернам цих спеціальностей нарада завідувачів ЛОР-кафедр ухвалює:

1. Просити МОЗ України про збільшення кількості годин, які відводяться для викладання оториноларингології лікарям-інтернам за спеціальністю „загальна практика-сімейна медицина” та „медицина невідкладних станів”, з 36 год (1 тиждень) до 72 год (2 тижні), враховуючи, що патологія ЛОР-органів є одним з найчастіших захворювань людини. Передбачити, щоб число інтернів в одній групі не перевищувало 5, бо їх більша кількість не дозволяє повноцінно освоїти необхідні практичні навички,

які передбачені програмою навчання (відповідальні – проф. Д.І. Заболотний, проф. Ю.В. Мітін).

2. Створити навчально-методичне забезпечення для викладання оториноларингології інтернам за фахом „загальна практика”: розробити уніфіковані тематичні плани лекцій, практичних занять та семінарів, а також їх погодинний розподіл (відповідальні – проф. Ю.В. Мітін, доц. В.М. Васильєв, проф. С.М. Пухлик, проф. В.В. Кіщук, проф. В.Р. Деменков, проф. А.С. Журавльов, доц. А.Г. Балабанцев).

3. Підготувати до друку „Навчально методичне керівництво з оториноларингології для лікарів-інтернів „загальна практика-сімейна медицина” та „медицина невідкладних станів” (відповідальні – проф. Ю.В. Мітін, доц. В.М. Васильєв).

4. Розробити навчальний сценарій ділових ігор для лікарів-інтернів за спеціальністю «загальна практика-сімейна медицина та медицина невідкладних станів» (відповідальний – проф. В.В. Березнюк).

5. Розробити алгоритм надання невідкладної допомоги при різноманітній ЛОР-патології лікарями-інтернами зазначених спеціальностей (відповідальний – проф. В.І. Троян).

6. Скласти реальний перелік необхідних практичних навичок для лікарів-інтернів за спеціальністю «загальна практика – сімейна медицина та медицина невідкладних станів» (відповідальний – проф. В.І. Попович).

7. Підготувати до друку «Методичні рекомендації для оволодіння практичними навичками лікарів-інтернів за спеціальністю «загальна практика-сімейна медицина та медицина невідкладних станів» (відповідальний – проф. С.Б. Безшапочний).

8. Затвердити проект навчальної програми з оториноларингології для студентів медичних вузів України III-IV рівнів акредитації, створений опорною кафедрою у відповідності з положеннями Болонського процесу (відповідальні – проф. Ю.В. Мітін, доц. В.М. Васильєв, проф. С.М. Пухлик).

Надійшла до редакції 16.06.06.